

**AVVÄGNINGAR VID
SYSTEMTILLSYN –
INSPEKTIONSDILEMMAT I NY
TID**

Bakgrund

- Två "parallella" utvärderingsprojekt vid Arbetslivsinstitutet 2003 – 2006
  - SAM i själva verket
  - Metodutveckling inom ARNE-programmet
- Viktigt fokus: tillsynspraktiken
- Data: 33 observationer, ca 50 intervjuer (kvalitativa, fokus), dokumentstudier

De dubbla tillsynsrollerna - en ”evig” debatt?

- Jakt på en principiell lösning
- Tillsynspraktiken – ständiga pendelsvängningar
- AV 1990: parallellt med systemtillsyn och självregleringsstrategi: inspektion ÄR kontroll – axiom. Praktiken ofta annorlunda
- Ny strategi, nya tillsynsfrågor, förändrat arbetsliv borde påverka inspektörsrollen!?

Ett dilemma i all inspektion

- Vi ser två olika legitima handlingsrationaliteter
- Grundade i två fundamentala motsatta principer för statlig styrning:
  - Rättsprincipen grund för kontrollrollen – bygger på asymmetri och avstånd
  - Serviceprincipen grund för rådgivning – bygger på symmetri och närhet

Dilemmat är permanent men inte statiskt

- Ytterst skapas "lösningarna" alltid i unika situationer
- Innehållet i rollerna och balansen dem emellan förändras med förändringar i uppdrag och kontext.
- Den nya huvudstrategin för tillsyn ställer stora krav på omvärdering av ansats och metod i tillsyn

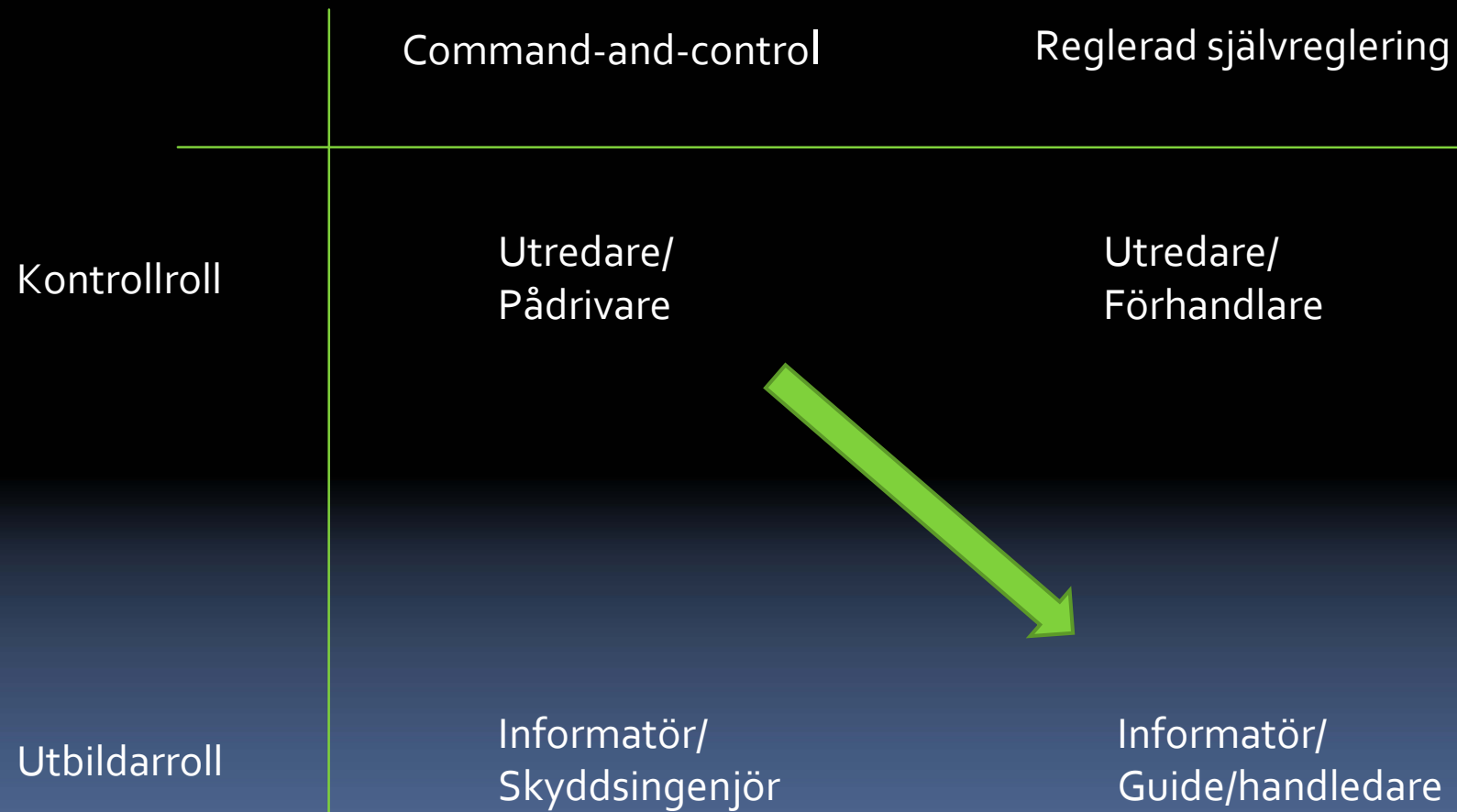
”Command-and-control”

- Anknyter tydligt till rättsprincipen
- Top-down: politiska beslut grundade på vetenskap – tvingande implementering
- Enhetlighet – standardisering
- Kontroll - sanktion
- Reaktiv – ett steg efter
- Den ökade komplexiteten och verksamheternas differentiering gör strategin otillräcklig

Reglerad självreglering

- Anknyter till serviceprincipen främst
- Prevention – skapa fungerande system för att åtgärda innan.....
- Procedurstrategi – reflexiv lagstiftning
- Systemtillsyn – indirekt kontroll via tillsyn av internkontrollsystemet
- Tvång till frivillighet – “Gör det själv men om du inte.....” Strategier i kombination

Hur påverkas dilemmat?

Utmaningar i systemtillsyn

- Dubbla strategier – hur komplettera?
Flexibilitet i dilemmat - Behovet av metod-
flexibilitet
- Att främja innehåll och inte hyllvärmare
- Inspektören är inte ensam? – andra externa
aktörer?
- Hur värdera resultat? Enhetlighet kontra
trovärdighet och tillförlitlighet?

Inspektörens yrkesroll

- Ett väl tilltaget handlingsutrymme
- Stark social kompetens – förhandlingsförmåga
- Organisationsteoretisk kompetens
- Professionalisering av kåren?
- Utbildning visst men kanske än viktigare: arenor för en livaktig intern dialog
- Kvalitativa utvärderingar inte bara kvantitativa detaljmått för inspektionsinsatser